

ผลของพฤติกรรมบำบัดต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้น

นางกัญญาวีร์ บุญเสนนันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF BEHAVIOR THERAPY ON AGGRESSIVE BEHAVIORS OF CHILDREN
WITH ATTENTION - DEFICIT / HYPERACTIVITY DISORDER

Mrs. Kanyavee Boonsanun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Mental Health and Psychiatric Nursing
Faculty of Nursing
Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

540387

กัญญาวิรี บุญแสนันท์ : ผลของพฤติกรรมบำบัดต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้น.

(THE EFFECT OF BEHAVIOR THERAPY ON AGGRESSIVE BEHAVIORS OF CHILDREN WITH ATTENTION - DEFICIT / HYPERACTIVITY DISORDER)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์, 128 หน้า.

การวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดสองครั้งก่อนและหลังการทดลองเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังได้รับพฤติกรรมบำบัด 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้นระหว่างกลุ่มได้รับพฤติกรรมบำบัดกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือเด็กสมาธิสั้นอายุ 6-9 ปีและผู้ดูแลหลัก ที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมะเร็งกัณฑ์ ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์จำนวน 40 คู่ และได้รับการจับคู่แล้วสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง แบ่งกลุ่มทดลอง 20 คู่ และกลุ่มควบคุม 20 คู่ กลุ่มทดลองจะได้รับการบำบัดพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) คู่มือพฤติกรรมบำบัดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กสมาธิสั้นสำหรับพยาบาล 2) คู่มือการดูแลเด็กสมาธิสั้นสำหรับผู้ดูแลหลัก และ 3) แบบวัดความสามารถการปฏิบัติพฤติกรรมบำบัดในเด็กสมาธิสั้นที่บ้านของผู้ดูแลหลัก เครื่องมือทุกฉบับซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ค่าความสอดคล้องแบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้นผู้ดูแลหลักเท่ากับ .88 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ Pair t-test และ Independent t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้นหลังการใช้พฤติกรรมบำบัดต่ำกว่าก่อนได้รับพฤติกรรมบำบัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้น กลุ่มที่ได้รับพฤติกรรมบำบัดต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา.....การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช.....ลายมือชื่อนิติ.....*กัญญาวิรี บุญแสนันท์*
การศึกษา.....2554.....ลายมือชื่อ อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*จินตนา ยูนิพันธุ์*

5277801736 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEYWORDS : BEHAVIOR THERAPY / AGGRESSIVE BEHAVIORS OF CHILDREN WITH ATTENTION - DEFICIT / HYPERACTIVITY (ADHD) / CAREGIVER

KANYAVEE BOONSANUN: THE EFFECT OF BEHAVIOR THERAPY ON AGGRESSIVE BEHAVIORS OF CHILDREN WITH ATTENTION - DEFICIT / HYPERACTIVITY DISORDER ADVISOR: ASST.PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D. 128 pp.

The purposes of this quasi-experimental research using the pretest-posttest design were: 1) to compare aggressive behavior of children with attention-deficit/ hyperactivity disorder (ADHD) before and after using the behavior therapy., and 2) to compare aggressive behavior of children with attention-deficit/ hyperactivity disorder (ADHD) using the behavior therapy. and those who received regular caring activities. Forty of children with attention-deficit/ hyperactivity disorder (ADHD) patients receiving services in outpatient department, Makarak Hospital, who met the inclusion criteria, were matched pair and then randomly assigned to experimental group and control group, 20 subjects in each group. The experimental group received the behavior therapy program for 4 weeks The control group received regular caring activities. Research instruments were: 1) behavior therapy in children with ADHD for nurse 2) a nurses teaching manual for parents on behavior therapy 3) aggressive behavior assessment scale. All instruments were content validated by a panel of 5 experts. The reliability of All instruments was validated for content validity by 5 professional experts. The interrater reliability of the scale was .88, respectively. The t-test was used in data analysis. Major findings were as follows:

1. The functioning of aggressive behavior of children with attention-deficit/ hyperactivity disorder (ADHD) before and after using the behavior therapy was significantly better than that before, at p .05 levels.

2. The functioning of aggressive behavior of children with attention-deficit/ hyperactivity disorder (ADHD) using the behavior therapy was significantly better than those who received regular caring activities at p .05 level.

Field of Study : Mental Health and Psychiatric Nursing Student's Signature *Kanyavee Boonsanun*
 Academic Year : 2011 Advisor's Signature *Jintana Yunibhand*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ข้อคิดอันมีคุณค่า ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษาส่งเสริม ตลอดจนให้ความสนใจเอาใจใส่ ปรึกษาประคอง ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเกิดความมุ่งมั่นและเกิดพลังมานะอุตสาหะ ทำให้ผู้วิจัยพยายามทำการศึกษาอย่างเต็มความสามารถ ที่จะทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพ และผู้ป่วยมากที่สุด ผู้วิจัยมีความประทับใจ และซาบซึ้งในความเมตตา กรุณา และเสียสละของอาจารย์ในการประสิทธิ์ประสาทวิชาของท่านเป็นที่สุด จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร. ไข่มุกข์ วิเชียรเจริญ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงเนื้อหาของเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์เชาวโรจน์ อุบลวิโรจน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล มะการักษ์ นางสาวปรีดา ปูนพันธ์ นาย หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล นางพัชรี ม่วงจีบ นางสาวพจนา พรหมา ผู้ช่วยวิจัย เพื่อนร่วมงานทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการศึกษา เด็กและผู้ดูแลหลัก ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่าน คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้คำแนะนำ

ขอขอบคุณกรมสุขภาพจิตที่สนับสนุนทุนการศึกษาหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช (แผน ก.) คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุดท้ายนี้ขอรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ผู้ให้กำเนิด ให้สติปัญญาและความเอาใจใส่ห่วงใย ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวสามีและลูกที่เข้าใจ ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจอันสำคัญ ให้ความช่วยเหลือมอบความรัก ความเข้าใจและความห่วงใยแก่ผู้วิจัยตลอดมา ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลทุกด้าน ให้การสนับสนุน ปรึกษาประคอง รวมทั้งกำลังใจที่มีคุณค่ายิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศความดีแต่บุพการีที่ล่วงลับไปแล้ว และขอมอบแก่คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และเด็กสมาธิสั้น/ผู้ดูแลหลักทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ให้มีความสุขกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในกรวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การดำเนินการทดลอง.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	87
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	94
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	96
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.	104
ภาคผนวก ง ข้อมูลสำหรับประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....	121
ภาคผนวก จ ผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย.	126
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.	128

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดง ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ เด็กสมาธิสั้นและผู้ดูแลหลัก ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	44
2	รายละเอียดการใช้พฤติกรรมบำบัด.....	58
3	แสดงรายละเอียดจากผลการประเมินจากการวัดความสามารถการปฏิบัติ พฤติกรรมบำบัดในเด็กสมาธิสั้นที่บ้านของผู้ดูแลหลัก.....	63
4	จำนวน และร้อยละของเด็กสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว กลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม จำแนกตาม เพศ และอายุ	67
5	จำนวน และร้อยละของผู้ดูแลหลัก จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับ การศึกษา.....	68
6	จำนวน และร้อยละของผู้ดูแลหลัก จำแนกตามอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ความสัมพันธ์กับเด็ก.....	69
7	คะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้นของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อน การทดลอง และหลังการทดลอง จำแนกทางกาย ทางวาจา และทำลายสิ่งของ.....	70
8	คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการทดลองของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	71
9	เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังได้รับพฤติกรรม บำบัดก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	72